

KUTSESTANDARD

Rätsep-stilist, tase 5

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid.

Rätsep-stilist, tase 5 kutsestandard on alus täiendkoolituste õppekavade koostamisele ning isikute kompetentsuse hindamisele.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Rätsep-stilist, tase 5	5

Võimalikud spetsialiseerumised ja nimetused kutsetunnistusel	
Spetsialiseerumine	Nimetus kutsetunnistusel
Naiste ülerõivaste valmistamine	Naiste ülerõivaste rätsep, tase 5
Meeste rõivaste valmistamine	Meeste rätsep, tase 5
Karusnahast rõivaste valmistamine	Köösner, tase 5
Nahkrõivaste valmistamine	Nahkrõivaste rätsep, tase 5

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus
<p>Rätsep-stilist, tase 5 valmistab individuaaltellimuse alusel rätseparõivaid lähtudes kliendi mõõtudest ja vajadustest. Rätsep-stilist töötab iseseisvalt või meeskonnas, olles vajadusel selle juht. Tema ülesanne on juhendada vähekogunud rätsepaid ja õmblejaid.</p> <p>Rätsep-stilist spetsialiseerub meesterõivaste, naiste ülerõivaste, karusnahast või nahast rõivaste õmblemisele. Rätsep-stilist nõustab tellijat tegumoe, materjalide ja rõivalisandite valikul eesmärgiga leida esteetiline ja sobiv lahendus. Ta oskab anda tellijale soovitusi rõivakandmise reeglite ja kommete osas.</p> <p>Rätsep-stilist kohandab valmisrõivaid tellijale parajaks ning teeb rõivaparandusi. Oluline on pidev erialane enesetäiendamine, et orienteeruda uutes moesuundades, materjalides ja tehnoloogiates. Tellijaga suhtlemine eeldab avatust, teenindusvalmidust ja taktitunnet. Rätsep-stilistid töötavad ateljeedes, rõivatootmisettevõtete arendusosakondades või tegutsevad ettevõtjatena.</p> <p>Seotud kutsed Kergeste rõivaste rätsep, tase 4 vt Lisa 1 rätsepa kutsete võrdlustabel.</p>
A.2 Tööosad
<p>A.2.1 Nõustamine ja tellimuse koostamine</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tellija soovi selgitamine 2. Tellija rõivaidee arendamine 3. Tellimuse vormistamine <p>A.2.2 Konstrueerimine ja juurdelõikus</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lõigete konstrueerimine ja modelleerimine 2. Juurdelõikus <p>A.2.3 Rõiva õmblemine</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Detailide ja tehnoloogiliste sõlmede ühendamine 2. Rõiva proovid ja prooviparanduste märkimine 3. Rõiva lõppõmblemine

4. Valmisrõivaste kohandamine

A.2.4 Lõppviimistlemine ja pakkimine

1. Triikimine ja kuumniiske töötlemine
2. Toote kvaliteedikontroll
3. Toote pakkimine

A.2.5 Ettevõtlusalane tegevus

1. Teenuse kujundamine
2. Teenuse kaubastamine
3. Töötajate eestvedamine ja juhendamine

Spetsialiseerumisega seotud tööosad

A.2.6 Naiste ülerõivaste valmistamine

1. Õmblustehnoloogia valimine
2. Töö planeerimine ja ettevalmistamine

A.2.7 Meeste rõivaste valmistamine

1. Õmblustehnoloogia valimine
2. Töö planeerimine ja ettevalmistamine

A.2.8 Karusnahast rõivaste valmistamine

1. Õmblustehnoloogia valimine
2. Töö planeerimine ja ettevalmistamine

A.2.9 Nahkrõivaste valmistamine

1. Õmblustehnoloogia valimine
2. Töö planeerimine ja ettevalmistamine

A.3 Töö keskkond ja eripära

Töökoormus võib jaotuda ebaühtlaselt, töö võib olla kiire tempoga ja pingeline. Tööülesanded on vahelduvad ning nõuavad mitmesuguseid töövõtteid ja -asendeid (sh sundasendeid). Töökeskkonnas leiduv tekstiiltootmine võib tundlikele inimestel põhjustada allergiat.

A.4 Töövahendid

Rätsep-stilisti põhilised töövahendid on õmblusmasinad, kuumniiske töötlemise seadmed ja abitöövahendid.

A.5 Tööks vajalikud isikuomadused

Töös on oluline käeline osavus, ruumiline kujutlusvõime, hea värvi- ja proportsioonitunnetus, ilumeel, loovus, hea koordineerimine, püsivus, pingetaluvus ja füüsiline vastupidavus.

Töö eeldab sihikindlust, pühendumist, analüüsi-, koostöö-, otsustus-, organiseerimis- ja empaatiavõimet.

A.6 Kutsealane ettevalmistus

5. taseme rätsep-stilistik saab kutseõppeasutuses õppides või kutsealal järjepidevalt töötades ja erialaseid kursuseid läbides. Kutseõppesse sisseastumine eeldab töökogemust individuaalõmbluses (sh konstrueerimises) või 4. taseme kergeste rõivaste rätsepa kompetentside olemasolu. 5. taseme Rätsep-stilistil on keskharidus.

A.7 Enamlevinud ametinimetused

Rätsep-stilist, rätsep-konstruktor, meesterätsep, naisterätsep, naiste ülerõivaste rätsep, koosner, rõivaste korrigeerija (alterationist), konstruktor, juurdelõikaja, lõigete valmistaja, tehniline disainer.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Rätsep-stilist, tase 5 kutse taotlemisel tuleb kompetentse tõendada vastavalt valitud spetsialiseerumisele. Valida vähemalt üks spetsialiseerumine.

Naiste ülerõivaste rätsepa kutse taotlemisel on nõutav tõendada kompetentsid B.2.1 - B.2.6 ja B.2.10.
 Meeste rõivaste rätsepa kutse taotlemisel on nõutav tõendada kompetentsid B.2.1 - B.2.5, B.2.7 ja B.2.10.
 Karusnahast rõivaste rätsepa kutse taotlemisel on nõutav tõendada kompetentsid B.2.1 - B.2.5, B.2.8 ja B.2.10.
 Nahkrõivaste rätsepa kutse taotlemise on nõutav tõendada kompetentsid B.2.1 - B.2.5, B.2.9 ja B.2.10.

B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.2.1 Nõustamine ja tellimuse koostamine	EKR tase 5
<p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. selgitab välja kliendi soovi, loob kliendiga suheldes positiivse õhkkonna; 2. nõustab klienti stiiliküsimustes: tegumoe, materjali, värvide, furnituuri, rõivakandmise etiketi ja valmisrõivaste valimise osas; 3. soovib kliendile terviklikuks rõivaks või komplektiks rõivalisandeid ja kaunistuselemente (nt võöd, ehted); 4. visualiseerib kliendi soovile ja figuurile vastava moejoonise, kasutades moealast infot internetist ja kirjandusest ning erinevaid tehnikaid (joonistamine, telestilistika, fotograafia, fotostilistika) või arvutiprogramme; 5. valib moejoonisest lähtuvalt vajalikud materjalid (põhimaterjal, vooder), furnituuri (nööbid, pandlad, lukud) ja abimaterjalid (tugevdusmaterjalid, õlakud); 6. võtab kliendilt mõõdud arvestades moejoonist; 7. arvestab materjalikogused vastavalt materjali omadustele, moejoonisele ja mõõtudele; 8. hindab kavandi teostatavust, teeb rõiva valmistamise, kohandamise või parandamise maksumuse eelarvestuse; 9. kooskõlastab ja vormistab tellimuse. 	
<p>Teadmised:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ülevaade moeajaloost; 2) erialased arvutiprogrammid kavandite ja moejooniste koostamiseks; 3) spetsialiseerumisele vastavad materjalid, nende kasutusala, hooldusnõuded ja märgistused; 4) teeninduskultuuri põhimõtted; 5) kompositsioon ja värvusõpetus; 6) fototöötlusprogramm. 	
B.2.2 Konstrueerimine ja juurdelõikus	EKR tase 5
<p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. konstrueerib ja modelleerib juurdelõikuseks vajalikud lõiked (lekaalid) joonestus- ja mõõtevahendite või arvutiga, lähtudes mõõtudest ja valitud konstrueerimissüsteemi tabelitest; 2. valmistab materjali ette juurdelõikuseks (nt märgistab defektsed kohad, aurutab, triigib) ja asetab materjali juurdelõikuslauale; 3. paigutab lekaalid käsitsi või arvutiga materjalile, jälgides materjali lõimesuunda, mustrit, struktuuri ja defekte; 4. lõikab välja detailid ja väikedetailid (kraed, kandid jne) vastavalt juurdelõikusplaanile; 5. teeb vajalikele abimaterjalide juurdelõikuse (dubleer, liimiriie, vaheriie); 6. lõikab ja valmistab proovikangast maketi (mulaaži) keerulisemate mudelite või täpsustamist vajavate detailide puhul. 	
<p>Teadmised:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) rõivaste konstrueerimise põhitõed; 2) arvutiprogrammid lõigete koostamiseks, paigutuseks ja lõikusskeemide valmistamiseks; 3) põhikonstruktsioon, moekohased tuletused; 4) spetsialiseerumisele vastavad materjalid, nende omadused. 	
B.2.3 Rõiva õmblemine	EKR tase 5
<p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. dubleerib vajalikud detailid ja töötleb õmbluste tugevdamiseks lõikeservad liimipaelaga vastavalt materjali ja toote eripärale, 2. kontrollib detailide vastavust lekaalidele, vajadusel teeb parandused; 	

3. õmbleb kokku eseme detailid ja tehnoloogilised sõlmed käsitsi või õmblusseadmetega järgides valitud tehnoloogiat, märgistust, vastasmärke ja õmblusvarusid;
4. teeb kuumniisket töötlemist töö erinevatel etappidel arvestades materjali omadustega;
5. kontrollib rõivaproovides valmistatava rõiva istuvust, sobitab õmmeldava rõivaeseme tellija figuurile, tuvastab ja märgistab istuvusvead, nõustab tellijat proovide käigus;
6. lisab tegumoele vastavad lisadetailid (kaunistuselemendid jm);
7. lõikab välja voodri- ja täpsustatud väikedetailid vastavalt põhidetailidele;
8. õmbleb rõiva, viies sisse prooviparandused vastavalt märgistusele, lisab ja õmbleb kinnituselemendid (nööbid, haagid, lukud), paelad jm furnituuri;
9. kohandab tellija valmisrõiva figuurile sobivaks: muudab rõiva pikkust ja laiust, lühendab varrukaid või muudab tellija valmisrõiva stiili (nt kitsendab revääre, püksisääri, vahetab valmisrõiva voodrit või asendab detaile).

Teadmised:

- 1) töövahendid (nt rätsepakriit, mõõdulint, harutaja, sörmkübar, pintsetid jne);
- 2) õmblusmasinate (süstikpiste- ja ahelapistemasinad) ja õmblusseadmete (lõikus-, teipimis- ja tikkimisseadmed) kasutamise, reguleerimise ja hooldamise põhimõtted;
- 3) nõelte ja niitide sobivus ja valik;
- 4) furnituurid, nende kinnitusviisid;
- 5) õmbluste ja pistete liigid (traagel-, peit-, jäljenduspiste või lihtühendus-, pealistus-, kapp-, pesuõmblus jm).

B.2.4 Lõppviimistlemine ja pakkimine
EKR tase 4
Tegevusnäitajad:

1. triigib ja/või pressib toote, arvestades materjali koostist ja omadusi;
2. hindab visuaalsel vaatlusel toote kvaliteeti;
3. korrastab toote, kasutades rõivamaterjalile sobivaid puhastusvõtteid hooldusvahendeid (vajadusel);
4. valmistab toote ette turvaliseks hoiustamiseks ja transportimiseks, vajadusel kasutab kaitsekatteid;
5. annab soovitusi toote kasutuse ja hoolduse osas, vastavalt materjalile ja hooldusmärgistusele.

Teadmised:

- 1) kuumniiske töötlemise seadmete (triikraud, pressid jm) kasutusala.

B.2.5 Ettevõtlusalane tegevus
EKR tase 5
Tegevusnäitajad:

1. arendab teenuse ja kujundab selle hinna, lähtudes sihtgrupist, ettevõtluskuludest ja turuhindadest;
2. leiab võimalusi teenuse tutvustamiseks ja müügiks;
3. hindab müügikanali sobivust teenuse turundamiseks;
4. korraldab meeskonna töö: planeerib tellimustööd, määrab ajagraafiku ja leiab ressursid;
5. võtab vastu juhtimisega seotud otsuseid ja vastutab nende täitmise eest;
6. annab arusaadavalt edasi kutsealaseid teadmisi ja oskusi: planeerib ja kavandab juhendamise protsessi, valib juhendamise stiili, arvestab juhendatava vajadusi ja eeldusi;
7. hindab juhendatavate tegevust ja annab konstruktiivset tagasisidet.

Teadmised:

- 1) raamatupidamise- ja ettevõtluse baasteadmised sh kuluarvestuse ja eelarve koostamise põhimõtted;
- 2) ettevõtlusvormid, ettevõtlusega seotud õigusaktid;
- 3) ettevõtte loomisega seotud tegevused.

SPETSIALISEERUMISEGA SEOTUD KOMPETENSIID

Naiste ülerõivaste rätsepa kutse taotlemisel on nõutav tõendada kompetentsid B.2.1 - B.2.6 ja B.2.10.

Meeste rõivaste rätsepa kutse taotlemisel on nõutav tõendada kompetentsid B.2.1 - B.2.5, B.2.7 ja B.2.10.

Karusnahast rõivaste rätsepa kutse taotlemisel on nõutav tõendada kompetentsid B.2.1 - B.2.5, B.2.8 ja B.2.10.

Nahkrõivaste rätsepa kutse taotlemisel on nõutav tõendada kompetentsid B.2.1 - B.2.5, B.2.9 ja B.2.10.

Naiste ülerõivaste valmistamine
B.2.6 Naiste ülerõivaste valmistamine
EKR tase 5
Tegevusnäitajad:

1. valib moejoonisest lähtuva õmblustehnoloogia mantli, ülerõivajaki (tänavajaki) või jope õmblemiseks;
2. planeerib töö käigu ja ajakava, määrab tööde järjekorra, arvestades eesolevate tellimustööde mahtu ja tellija vajadusi;
3. komplekteerib ja valmistab ette vastavalt tööjuhendile või kavandile materjalid, abimaterjalid ja töövahendid;
4. korraldab ohutu ja käepärase töökoha.

Teadmised:

- 1) naiste ülerõivaste õmblemise tehnoloogiad sh abimaterjalide töötlemise tehnoloogiad;
- 2) materjalide hankimised viisid.

Meeste rõivaste valmistamine

B.2.7 Meesterõivaste valmistamine

EKR tase 5

Tegevusnäitajad:

1. valib moejoonisest lähtuva õmblustehnoloogia särgi, vesti, ülikonna või mantli õmblemiseks;
2. planeerib töö käigu ja ajakava, määrab tööde järjekorra arvestades eesolevate tellimustööde mahtu ja tellija vajadusi;
3. komplekteerib ja valmistab ette vastavalt tööjuhendile või kavandile materjalid, abimaterjalid ja töövahendid;
4. korraldab ohutu ja käepärase töökoha.

Teadmised:

- 1) meesterõivaste õmblemise tehnoloogiad sh abimaterjalide töötlemise tehnoloogiad;
- 2) materjalide hankimised viisid.

Karusnahast rõivaste valmistamine

B.2.8 Karusnahast rõivaste valmistamine

EKR tase 5

Tegevusnäitajad:

1. valib moejoonisest lähtuva õmblustehnoloogia kasuka, vesti, krae, kätiste või muhvi õmblemiseks;
2. planeerib töö käigu ja ajakava, määrab tööde järjekorra arvestades eesolevate tellimustööde mahtu ja tellija vajadusi;
3. korraldab ohutu ja käepärase töökoha;
4. valib, komplekteerib ja valmistab ette karusnahad, abimaterjalid ja töövahendid;
5. õmbleb nahkadest plate (pinnalaotuse) lähtuvalt toote suuruselt, asetab lõiked platele ja teeb toote juurdelõikuse arvestades karvasuunda ja materjalide omadusi;
6. peale esimest proovi trummeldab tooriku lahtise karva eemaldamiseks ja õmbluste ühtlustamiseks.

Teadmised:

- 1) karusnahast rõivaste õmblemise tehnoloogiad sh abimaterjalide töötlemise tehnoloogiad;
- 2) karusnaha töötlemise seadmed ja õmblusseadmed;
- 3) karusnahkade liigid ja omadused;
- 4) materjalide hankimised viisid;
- 5) koosneritööks vajalikud töövahendid, seadmed ja masinaid;
- 6) karusnaha kvaliteedinõuded (värv, sort, suurus, defektid jm);
- 7) nahadefektide parandus, naha niisutus, venitus ja kuivatamine;
- 8) karusnaha juurdelõikuse töövõtted.

Nahkrõivaste valmistamine

B.2.9 Nahkrõivaste valmistamine

EKR tase 5

Tegevusnäitajad:

1. valib moejoonisest lähtuva õmblustehnoloogia vesti, pükste, seeliku või jaki õmblemiseks;
2. planeerib töö käigu ja ajakava, määrab tööde järjekorra arvestades eesolevate tellimustööde mahtu ja tellija vajadusi;
3. korraldab ohutu ja käepärase töökoha;
4. valib, komplekteerib ja valmistab ette nahad, abimaterjalid ja töövahendid.

Teadmised:

- 1) nahkrõivaste õmblemise tehnoloogiad sh abimaterjalide töötlemise tehnoloogiad;
- 2) materjalide hankimise viisid;
- 3) nahatöök vajalikud töövahendid, seadmed ja masinaid;
- 4) naha kvaliteedinõuded (värv, sort, suurus, defektid jm).

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.2.10 Rätsep-stilist, tase 5 kutset läbiv kompetents	EKR tase 5
<p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. kasutab töös arvutit baasmoodulites „Arvuti põhitõed“, „Interneti põhitõed“, „Tekstitöötlus“, „Tabelitöötlus“ ja standardmoodulites „Esitlus“, „Andmebaasid“ ja „Koostöö internetis“ nõutud tasemel (vt lisa 2); 2. kasutab võõrkeelt tasemel A2 komponent „Mõistmine“ (vt lisa 3) erialase dokumentatsiooni lugemiseks; 3. kasutab ergonoomilisi ja ohutuid töövõtteid, siirdub kiirelt ja sujuvalt ühelt tegevuselt teisele; 4. hindab tööga kaasnevaid ohufaktoreid ning võtab kasutusele abinõud nende maandamiseks; 5. loob head suhted klientide ja kolleegidega: suudab aktiivselt kuulata, toetada ja innustada ja lahendada ettetulevaid probleeme; 6. järgib säästva materjalikasutuse põhimõtteid; 7. tegutseb vastutustundlikult ja eesmärgipäraselt, võttes oma tegevuses arvesse töötervishoiu, keskkonnahoiu ja tööohutuse reegleid; 8. arvestab autorikaitse, tarbijakaitsega seotud aspektidega; 9. kasutab eesmärgipäraselt kaasaegseid õmblustehnoloogiasid ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia vahendeid ja võimalusi; 10. orienteerub õmblusalases terminoloogias, dokumentatsioonis ja leppemärkides. 	

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	24-28022017-02/1k
2. Kutsestandardi koostajad	Astra Mõistlik, Tallinna Tööstushariduskeskus Inna Soonurm, SA Innove Signe Rank, Boliree OÜ Eeva Ojamets, Lindante OÜ Kati Viibur, Baltika Group
3. Kutsestandardi kinnitaja	Tehnika, Tootmise ja Töötlemise Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	4
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	28.02.2017
6. Kutsestandard kehtib kuni	27.02.2022
7. Kutsestandardi versiooni number	1
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	7531 Rätsepad, köösnerid ja kübarategijad
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	5
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Tailor, level 5
C.3 Lisad	
Lisa 1 Rätsepa kutsete võrdlustabel	
Lisa 2 Arvuti kasutamise oskused	
Lisa 3 Keelte oskustasemete kirjeldused	